

שאלות לעיון וחזרה סימן כ"ו – ל"ד

השאלות מבוססות על דינים שהוזכרו בפתחי תשובה:

סימן כו

1. האם במי שעובר על איסור דרבנן אנו אומרים אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות? הוכח.
(פת"ת כו א: לפמ"ש הר"ן כו' וכן משמע מדברי הריב"ש דדוקא בעבירה גמור' שלא טבלה לנדתה לא אמרי' דאין אדם עבב"ז אבל באיסור דרבנן לדור בלא כתובה ובלא ברכה שפיר אמרי' דאין אדם עבב"ז כדי שלא יעבור על איסור דאורייתא לדור עם אשה בלא קדושין עכ"ד ולכאורה סברא זו מוכרח מדין זה גופה דאין אדם עבב"ז ובעל לשם קדושין והרי חכמים אסרו לקדש בביאה כדלקמן ס"ד ודוק ועמש"ל סי' קמ"ט סק"ב:)
2. למ"ד חופה קונה האם לעשותה ארוסה או נשואה?
3. האם חופה קונה באלמנה, והאם בנידה?
4. במקדש בביאה האם מכין אף אותה? [פתת כו ו]

סימן כז

1. באיזה אופן דנו שיעיל קידושין בדבר שאיננו שווה פרוטה אפילו במדי, ואינה אומרת לדידי שווה לי? (בכלי לדעת הרשב"א) ובאיזה אופן דנו שלא יועיל קידושין בפרוטה. (בנתנה היא לאדם חשוב. ראה שאלה 11) ובאיזה 3 אופנים דנו הפוסקים שאין אנו אומרים שמא שו"פ במדי, [פת"ת סי' ל: 1] שאמר בפירוש ששווה פרוטה. 2 שהוא דבר שיודעים שהוא שו"פ ולא כמו תמרה] 3 חת"ס: שהעדים והיא יודעים שאינו שווה בשום מקום [ס"ק ז] [אופן נוסף דעת הרמב"ם שאי אפשר להגיע]
2. באיזה דברים ראוי שלא לקדש לכתחילה? (מטבע, טבעת עם אבן)
3. כתוב לפחות 4 נידונים של הבדלים בין מקדש בשטר או בכסף. (לילה, מחובר, טלי קידושייך, אם צריך לומר בזה (פת"ת כז ג) [אמירת הרי את])
4. באיזה אופן נאמנים לומר שכוונתם להיתול? [תשובה: בנתן לה כלי ואמר בטבעת זו יכולים לומר שכוונתם להיתול]
5. כתוב לפחות 3 מקרים בהם דנו הפוסקים על ידיעת העדים לקידושין [רצון האשה, אי חזרתה עד תוך כדי דיבור (רע"א בפת"ת) קרוב לו, שהחפץ אינו גנוב בפת"ת נו"ב סי' כח] ומפני מה בכל ספק קידושין אין לדון זאת? [פת"ת סי' ל בשם קה"י – מפני שראו כל שיכולים ואי"ז חצי דבר]

6. מה הדין אמר לשון מועילה ומסופקת יחד כגון ה"א אשתי ועזרתי? [במקנה ס"ק ז]
7. מה הדין אומר לאשה הרי את נשואתי, כתוב את מקור הדין ומה שדנו עליו. ובאיזה אופן נקטו שאין להסתפק בנשואתי? [פת"ת ס"ק ח. בשם המקנה היכא דהקדושין ונשואין באין כא' כגון שכנסה לביתו וקידשה ודאי מועיל]
8. במקום שאמר לה לשון שלא מהני לקידושין האם המעות פקדון מתנה הלוואה או שמירה? [ס"ק יב]
9. כתוב שלשה הבדלים בין קידושי אדם חשוב לקידושין רגילים [1. פת"ת ס"ק כג בשם טיב קידושין דבאדם חשוב לא יהני פרוטה. (אפשר לומר דדוק' בדבר חשוב מקודשת דהנאת קבלת דבר חשוב הוה ש"פ אבל אם נתנה לו פרוטה הנאת קבלת פרוטה אפשר שאינו ש"פ) 2. לעניין אמרה היא דעת הרמב"ם דלא מהני בעסוקין. 3. לעניין מתנה ע"מ להחזיר, רמ"א כט]

סי' כח

10. מפני מה מכסים פני הכלות, איזו תועלת יכולה לצמוח לכך לדין? ואיזה רעותא? [1. בנו"ב בפת"ת על דברי הב"ש סק"ג דאם קידשה סתם לא שייך לומר דמקדשה בהנאת שימוש הכלי דיכולה לומר אין רצוני להתקדש כ"א בכל החפץ. דנראה דזה לא שייך לדין..פ. 2 לעניין דין אונאה בב"ש וח"מ לקמן, הרעותא ד' הסוברים שבלא ראן פניה אינה מקודשת]
11. עדים שסברו שהחפץ לא היה קרוב לה ובאמת היה קרוב האם מקודשת או לא, ואיך הדין במסופקים. [נו"ב אינה מקודשת: ואם בשעת מעשה היה ספק להעדים להרשב"א לא מחשב כמקדש בלי עדים ובדעת מהר"ם הדבר נוטה לכאן ולכאן אבל עכ"פ יצא לנו שאם לפי דעת העדים בשעת קדושין לא אהני הקדושין אפילו אם נודע אח"כ שלא כן הוא כאשר חשבו העדים אין כאן קידושין דהוי מקדש בלא עדים]
12. כתוב 3 נידונים בגזלן שקידש אשה בחפץ של אחרים אחר יאוש שדנו האחרונים שלא יועיל שינוי רשות [1. מפורסם. 2. קיבל עליו אחריות 3. דינא דמלכותא] [נוסח אחר באיזה אופן דנו שגזלן שאינו מפורסם שקידש אשה בחפץ אחר יאוש לא תהיה מקודשת ואף אם דינא דמלכותא אינו להחזיר: תשובה בקיבל אחריות ויש בזה מחלוקת]
13. באיזה שני מקרים שמן הדין היה צריכה להיות מקודשת בגזילה דנו האחרונים שלא יועיל מחמת דינא דמלכותא? [1. יאוש ושינוי רשות – ב"ש. 2. טלה ונעשה איל פת"ת]

14. באיזה אופן שאמר אחר שנתן לידה אין חיסרון של שתיקה אחר מתן מעות? פת"ת ט"ז [אבל אם זרק לה - עב"ש ס"ק י"ב שכ' אפילו לא אמר לה בתחילה כנסי פקדון זה גם לא נערה הקדושין מ"מ לא הוי קדושין כיון שלא גלתה דעתה שנתרצית בקידושין ולא עבדה מעשה דניח' לה כו' ועיין בתשו' שיבת ציון סי' ס"ט שכ' דכוונת הב"ש דוק' בזרק לה ליכא לחלק בין אמר לה בתחילה כנסי לפקדון ובין לא אמר לה אבל אם נתן לידה החפץ והיא שקלתיה בודאי יש חילוק דאם אמר לה מתחלה שנתן לה בתורת פקדון ושקלתיה ואח"כ אמר התקדשי לי בזה אמרינן דהוי שתיקה דלאחר מתן מעות דאינו כלום אבל אם נתן חפץ לידה ולא אמר לאיזה כוונה הוא נותן לה והיא קבלה החפץ בסתם ותיכף אחר הנתינה אמר לה התקדשי לי בו ושתיקה אין זה בגדר שתיקה שלאחר מתן מעות כו' והאריך בזה דלא כרב אחד שטעה בזה ע"ש]
15. האם שידוכין שלנו נחשבים כשידוכין לעניין הדינים שצריכים שדיך? (ס"ק י)
16. באיזה אופן דנו שיועיל קידושין בנתן לה במתנה ע"מ להחזיר [ע"מ שתחזירה לאחר כט ס"ק ב]
17. באיזה אופן ראוי לעשות ב חופות יחד [כשאחת של חרש. פת"ת לד א]

בסימנים אלו הובאו בפת"ת כמה מנידוני הפוסקים בשאלות שאינם נוגעות בעיקרן להלכות קידושין.

1. קנה בכסף ואח"כ משך מהי שעת חלות הקנין של החפץ? [ספק יד המלך: יד המלך. ואם אין המוכר חוזר אמרינן דאיגלאי מלתא דלא הי' בדעתו לחזור ולעבור על מי שפרע ונגמר הקנין למפרע ובשלו קידשה והוי כקידשה בפקדון שיש לו ביד אחרים ומקודשת]
2. לדעת הרמב"ם דבר שבעה"ב אינו מקפיד מותר ליטלו. איזה 3 סיוגים אמר הנו"ב על כך [1. רק בפני בעה"ב. 2 רק באינו מקפיד לכל העולם 3. גם להרמב"ם אינו נעשה שלו פת"ת כח כו']
3. האם חזקת מ"ק היא חזקה דמעיקרא או מדין מוחזקות? [חת"ס חזקה דמעיקרא]
4. באיזה אופן לכו"ע בגזלן ישראל אינו יאוש. (שיש כאן גם דייני עכו"ם נו"ב כח)
5. קי"ל יאוש כדי לא קני. באיזה אופן דנו הפוסקים לומר שיועיל יאוש כדי. [כשהוציא בפה דאז הוא הפקר: בנו"ב שם: "דהרבנים השואלים המציאו סברא חדשה ורצו לחלק בין יאוש ליאוש. דיאוש סתמא לאו מתורת הפקר הוא דאין הפקר בלב מהני אבל באומר בפירוש שהוא מתיאש הוי הפקר גמור ומהני אפילו אתי לידיה באיסור ולא בעינן ש"ר וקונה הגנב או הגזלן בעצמו. פירוש בזה מ"ש הרמב"ם והש"ע ונודע כו' דהיינו ששמעו היאוש בפירוש וא"כ קנה הגנב עצמו הגניבה. ועוד תירצו בזה כמה

קושיות. והוא ז"ל השיב להם כי עיקר הבנין לחלק בין יאוש ליאוש היא קו תוהו וזה נסתר מדברי הגמרא ב"ק ס"ח ודלמא דשמעי' דאייאש כו' ועוד דלדידן דקי"ל כר' יוחנן שם דשניהם א"י להקדיש כו' וכשם שאינו יכול להקדיש כך א"י להפקיר מעתה אפילו הפקיר בפירוש בלשון הפקר ל"מ וק"ו ביאוש אף שיאשו בפירוש דל"מ שיזכה בו הגזלן או הגנב עצמו ע"ש]

6. קי"ל העודר בנכסי הגר וכסבור שהוא שלו לא קנה, אכן ישנו אופן בו כן קונה? [היכא דדעת אחרת מקנה אותו קנה. פת"ת בשם הר"ן]

7. מה הדין במתנה עמ"ל, אם מחל התנאי האם צריך קניין חדש? [אי"צ פת"ת]

8. איזה גורם יכול להיות לאדם שכתב תשובה, וסבור שהדין כדבריו ואף על פי כן לא לסמוך עליה?. [לשון החת"ס בפת"ת: "היות כי משמים עכבוני בכתיבת תשובה זו יותר מעשר שבועות כו' עד שאמרתי הלא דבר הוא דלא מסתייעא מלתא ע"כ קבלתי עלי בקבלה גמורה שלא לסמוך בענין זה עלי כלל כו' עכ"ד ע"ש]